

NIESTATEK (60) *sb m*

W pisowni łącznej (58), w rozłącznej (2).

Oba e oraz a jasne.

sg N niestatek (21). ◇ G niestatku (11). ◇ D niestatkowi (1). ◇ A niestatek (12), niestatka (1) PaprPan [w znac. 2.], [Niestatka]. ◇ I niestatki(e)m (1), [niestatkim]. ◇ L niestatku (3). ◇ V niestatku (2). ◇ pl N niestatkowie (1) [w znac. 2.]. ◇ G niestatków (2); -ów (1), -(o)w (1). ◇ D niestatk(o)m (1). ◇ A niestatki (3). ◇ V niestatkowie (1) [w znac. 2.].

Sł stp notuje, Cn s.v. niestateczność, Linde XVI(XVIII) – XVIII w.

1. *Rozpustność, skłonność ku złemu, niedostatek, wada; abusio, malus usus, perversio BartBydż; inconstantia Vulg; libido, stuprum, turpido, vanitas Mącz (31) : iakoby wżelka niewiafta by też niewiem iaka thedy ona z śwego przrodzenia [!] ku niestatkom ieft barzo fklonna BielŻyw 133; gdy naturá dzyecyęca ma wfobye cos przyrodzonego/ ku zuchwałftwu á nyestátkowi GliczKsiąż E2v; KrowObr 210v; Wżakże kiedy vbogi przychodzi k doftatku/ Hardość fie w nim nayduie y wiele niestátku. MycPrz I B4, I C3; Iednego mnichá prze niestátek á niekárność iego/ wygnał z gniewem Benedict S. SkarŻyw 252; Potym gdy fyn on/ iemu poruczony podrosl/ z złym towarzyftwem niestátkow pátrząc/ iedney Chrześciánfkiey pániey/ do fwey plugáwey myśli vzyć chćiał. SkarŻyw 457; Awa czego niewział práwny niestátek/ odeymie bezpráwne iednánie oftátek. PowodPr 65; Więć przyidzie zátym háńbá/ nędzá/ niedoftátek/ Odftápienie przyiaćioł: y wżytek niestátek KlonWor 34.*

niestatek czego (1): SkarŻyw 463 cf »krewkość i niestatek«.

niestatek w czym (1): Niemniey czy, ktorzi inífse sgarífaią, a ku nierządności, iako na igrę, na wino, na piwo, y na inífse niestatki/ w ísprawach/ przywodzą, maia bycz karani ListRzeż w. 43.

niestatek czyj [w tym: ai poss (2), G pron (1)] (3): Byście wżytki vczone ludzie ze wżytkiey Grecyey [...] zwiedli: wftydzić fie zówzdj nas muřzą/ á do fwe^{go} fię niestátku rzucą SkarJedn 365; Lecz gdy wnędzy oney zówołali do Bogá oycow twoich: niepomniał Pan Bog ná pierwfzy niestátek ich SkarŻyw 558; Wyciągną go iák ftronę/ wywrocą łopátki: A on plećie y fwoie y cudze niestátki. KlonWor 39.

W połączeniach szeregowych (7): Abusio, malus usus, perversio, przewroth, zly zviczay, przewrothnoscz, nyestatek sromotha, nyerząd BartBydż 3; GlabGad N6v, P7v; Mącz 475b; Iáchal Ífidor do Cárogradu/ vpominał/ mowił/ y śmieie Greki karał/ grzech ich táki y niestátek y fwą wołá przekładáiac SkarJedn 323; LatHar 649; SkarKaz)(3.

W przeciwstawieniu: »niestatek ... statek« (1): Możefz znác po Tytule/ co w tych księgách ftoi: Nieftátek/ co fye ftátku tych czáfów nie boi. PudłFr kt.

Szeregi: »krewkość i niestatek« (1): TO co ná przodku w zakonách y kłafztorách dobrze y światobliwie ieft [...] poftánowiono/ prze krewkość y niestátek przyrodzenia ciáfem obłożonego: być niemoże/ áby zá czáfem niesłábiáło SkarŻyw 463.

»niestatek i matactwo« (1); á teraz [kacerstwa] w takim fwym niestátku y mátaćtwie/ nálfzem tylo łákomftwem/ [...] ftoią. SkarŻyw 238.

»nierząd, (a, i) niestatek« [szyk 3:2] (5): Tráfia fie tákich náuczycyelow dofić/ ktorzych fie nyestátek á nyerząd wflytek trzyma ktorzych trzeba fie ftrzedz nyepomáłu. GliczKsiąż L7; Sentina per

translationem, Mieysce wżech nieftátków y nierządów płodzenia/ á wirudnego łotrowstwá y niecnót zgrómádzienia. *Mqcz* 382c, 180c, 396a, 506d.

»niestatek i (wszelki) uczynek niedobry« (1): Bowiem gdzieć ieft zawiść y fwar/ támci nieftatek/ y wżelki vczynek nie dobry [*ibi inconstantia et omne opus pravum*]. *Leop lac* 3/16.

»złość a (i) niestatek« (2): *GliczKsiąż* E2; do onego wmiłofierdziu nieprzebránego Bogá żywego oycow fwoich/ ktory ná ich złości y nieftátek niepámiętał *SkarŻyw* 559.

2. *Człowiek lekkomyślny, zmienny, niestały, płochy* (8) : Goleni barzo porośle, płothliwość wielką znamio(nują)á bywa taki plotka, nieftatek/ darmopych, nie barzo zwyczajny ku dobremu. *GlabGad* P6v; Y nálażł do niecnoty wnet tákiego fwiádká/ Klaudiufá iák y sam tákiego nieftátká. *PaprPan* Gg3; Iáko Hierycho znáczy niedořtátek/ TákJ człowiek/ bez twey rády/ ieft nieftátek *GrabowSet* N4; O nieftátku nierozumny. Doktormiby kořcielnymi nie byli/ by namniey od fłowá Bożego odeřzli. *SkarKaz* 43a; O nieftátkowie/ niegodniřcie tym ludziom řwiętych nog vmywáć y cáłowáć/ tákJ ftárym/ tákJ řwiętych/ wy řielefnicy/ y młodzi/ milczćiefz wżdy iuż /á prawdę poznayćie. *SkarKaz* 159a, 81a; Rob fobie nieftátku/ á Páná Bogá proř o potrzeby fwe/ á przeřtáy ná řwym řtanie/ á nie bądź vtrátnikiem y proznuiącym *SkarKazSej* 670a.

W połączeniu szeregowym (1): Bowiem palcze odřtawaiące od řiebie znamionuią człowieka lekkiego plotkę, nieftatek y lichotę. *GlabGad* P2.

3. *Nieustatkowanie, niezrównoważenie, niestałość, zmienność, płochosć, lekkomyślność; inconstantia* *Mqcz*, *Cn*; *instabilitas, levitas, mobilitas, vanitas, volubilitas* *Cn* (21) : Widząc Wenus iey nieftátki/ Iż niechce być człowiek z kotki: Zálię iey twarz przemieniła *BierEz* I3v; Satis mirari nequeo eorum inconstantiam, Nie mogę řie wydźwiřć ich nieftátku. *Mqcz* 223c; V heretykow teź prořno znáiomosći o Bogu prawdziwym řzukáć. bo tám wielki nieftátek. raz řá/ drugi raz ich nie mářz: raz to mowią drugi raz owo: iedni tákJ drudzy inák. *SkarKaz* 275b.

niestatek w czym (2): Tákić řię nieftátek / w tych wymyřlech ludzkich pokázuie/ iż oto nie tylko fłowu Boże^{mv} řprzeřwiáia řię/ ále řámi między řobá niezgodni řá. *NiemObr* 139; *WujNT* 31.

niestatek czyj [*w tymi G sb i pron* (8), *pron poss* (2), *ai pass* (1)] (11): *SeklKat* B3; Zámýkáiąc tę wtorą część/ á vpor nieznořny Grekow pokázuiąc/ przywodzę ich Hiřtoryká Greckiego/ y zdánie iego o ořnym Zborze/ y o takim nieftátku nieřzcęřliwych Grekow *SkarJedn* 328, 84; *SkarŻyw* 352; ábych Papieřnikom ich nieftátek pokazał *NiemObr* 122, 54, 176; Imienia nie bierz Bożego/ ná prořnosć nieftátku twego *ArtKanc* M4; Spráwuie řię/ iż to/ że do nich nie przyřzedł/ iáko był vmyřlił/ nie řtáło řię řadnym nieftátkiem iego. *WujNT* 2. *Cor* 1 *arg*, s. 625 *marg*, Yyyyy 4v.

W połączeniach szeregowych (4): *Inconstantia*, *Niestałość*/ *Nieftátek*/ *niepewnosć*. *Mqcz* 418c, 190a; *SkarŻyw* 76; Niechże z temi řwemi nowinkámi vćiekáia/ ktorych czas ten bárzo máły od Lutrá odkrył: iż řá pełne odmiány/ nieftátku/ fałřzu/ y niezgody *SkarKaz* 550b.

Szeregi: »nietrwałosć i niestatek« (1): Heretyką Synagogę po czterzech rzeczách poznáć: po niezgodzie: po nietrwałosći y nieftátku. *SkarJedn* D5v.

»nieustawicznosć i niestatek« (1): Nieuřtáwicznosć y nieftátek w náuce. *WujNT* 31.

»niestatek i niewstyđ« (1): á ten nieftátek y niewřtyđ Heretycki/ wřzytkiemu řwiátu y wřzytkim řwiętych Bożym/ męczennikom/ Bifkupom/ Doktorom/ mářáctwo řromotne zádáiąc *SkarJedn* 84.

4. [*n-pers*: Thegoz dnia pomięiony Bartofz Nawrocyc, przedal łterzy zagony roliei, Szymunowy Nieftatkowy, za 16 grołzy *ZapWpol 1549 4/11*; przyłtąpywfzy przed nas z Procuratoręm łwym Szymunęm Nieftatkęm, powzdał dziedzycztwo Thomałzowy Fliakowy *ZapWpol 1549 4/18*; Przyłtąpył przed mie Jakuba Wymkla, Woita w Jutrołzynie, y przed moię ławycę Macieia głowkę Szymuna Nieftatka *ZapWpol 1549 4/19*.]

Synonimy: 1. *brak, grzech, krewkość, niecnota, niedostatek, nieprawość, nierząd, wada*; 3. *lekkomyślność, lekkość, niepewność, niestałość; nietrwałość, nieustawiczność, płochość*.

Cf **NIESTAŁO, NIESTAŁOĆ, NIESTAŁOŚĆ, NIESTATECZNOŚĆ, STATEK**

AKtt